

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІАУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАУНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОУ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 51 (698)

Субота, 11 снежня 1948 года.

Цана 50 кап.

За авалоданне марксісцка-ленінскай тэорыі

Гэтымі днямі скончылі сваю работу чарговы XVIII пленум Цэнтральнага Камітэта КП(б) Беларусі, які другім п'яцігоднем заслухаў і абмеркаваў даклад сакратара ЦК КП(б) тав. Іаўчука «Аб пастаўках і мерах палепшання партыйнай асветы ў партыйных арганізацыях КП(б) Беларусі».

Прынятае па гэтым пытанню Рашэнне ЦК КП(б) Беларусі мае асаблівае значэнне для палепшання партыйнай асветы ў рэспубліцы, па далейшаму больш глыбокаму і сур'ёзнаму авалоданню тэорыяй марксізма-ленінізма не толькі камуністамі, але і самымі шырымі народнымі масамі, у асаблівасці нашай савецкай інтэлігенцыі, якая адгрыняе велізарную ролю ў жыцці нашай краіны, у п'яцігоднім сацыялістычным грамадстве.

Марксісцка-ленінская тэорыя дапамагае раскрыць законы развіцця савецкага грамадства, навукова абгрунтавае шляхі нашага руху да камунізма, узбройвае савецкіх людзей вялікай перспектывай перамогі камунізма.

Марксісцка-ленінская тэорыя дазваляе зразумець характар развіцця сучаснага капіталістычнага грамадства, даказвае непазбежнасць нагібелі варожга нам свету — капітала.

Марксісцка-ленінская тэорыя дае магчымасць узняць на небывалую вышыню развіццё мастацтва, навукі і літаратуры, якія дапамагаюць большэвіцкай партыі выхоўваць савецкіх людзей у патрыятычным духу.

Усё гэта сведчыць аб той велізарнай ролі, якую адгрыняе марксісцка-ленінская тэорыя для практычнай дзейнасці нашых работнікаў літаратуры і мастацтва і абавязвае іх глыбока і сістэматычна займацца вывучэннем марксісцка-ленінскай тэорыі.

Чым больш будзе тэарэтычна падрыхтаваны творчы работнік, чым больш дасканала ён будзе ведаць вучэнне класікаў марксізма-ленінізма, тым глыбей разгорнецца яго талент, тым з большым поспехам ён будзе ствараць вартыя нашага часу мастацкія творы. Без належнага авалодання тэорыяй марксізма-ленінізма нельга ўзняць творчага работніка да шырокага абгульнення з'яў сучаснага жыцця.

Як вядома, большэвіцкая партыя заўсёды надавала і надае выключнае значэнне марксісцка-ленінскай тэорыі.

«Гісторыя партыі вучыць, — гаворыць таварыш Сталін, — што партыя рабочага класа не можа выканаць ролі арганізатара і кіраўніка пролетарскай рэвалюцыі, калі яна не авалодала перадавой тэорыяй рабочага руху — марксісцка-ленінскай тэорыяй. Толькі партыя, якая авалодала марксісцка-ленінскай тэорыяй, здолела рухацца наперад упэўнена і весці рабочы клас наперад».

Справа пабудовы камунізма ў нашай краіне патрабуе не толькі ад нашых кіруючых партыйных і савецкіх кадраў,

але і ад усіх творчых работнікаў літаратуры і мастацтва глыбокіх палітычных ведаў, матэрыялістычнага светапогляду, большэвіцкай загартаванасці.

Многія нашы творчыя работнікі сістэматычна займаюцца вывучэннем марксізма-ленінізма. Частка з іх наведвае вышэйшы Універсітэт марксізма-ленінізма, частка працуе ў гуртках і семінарах, або самастойна вывучае працы Маркса, Энгельса, Леніна, Сталіна. Але нельга абмяжоўваць марксісцка-ленінскую падрыхтоўку толькі вывучэннем паасобных прац класікаў марксізма-ленінізма. Неабходна, каб праводзілася работа і па вывучэнню спецыяльных галін навукі ў адпаведнасці са спецыяльнасцю кожнага работніка, і каб гэтае вывучэнне заўсёды звязвалася з тэарэтычным абгульненнем іпшніх навуковых дасягненняў.

Нашы творчыя работнікі павінны кіравацца ўказаннямі таварыша Сталіна аб тым, што «авалоданне марксісцка-ленінскай тэорыяй — значыць усвоіць сутнасць гэтай тэорыі і навучыцца карыстацца ёю пры рашэнні практычных пытанняў».

Аднак, не ўсе яшчэ нашы таварышы прытрымліваюцца гэтага выключна важнага ўказання. У нас яшчэ не пераадолены адрывы тэорыі ад практыкі. У выніку зніжаецца ўзровень тэарэтычнай падрыхтоўкі, а гэта ў сваю чаргу зніжае ідэйны і мастацкі ўзровень нашай літаратуры і мастацтва.

Многія дзеячы літаратуры і мастацтва абмяжоўваюцца навуковымі знамствам з працамі класікаў марксізма-ленінізма. Другім недахопам у авалоданні тэорыяй марксізма-ленінізма з'яўляецца адсутнасць кантролю і самакты. Нельга дапускаць у гэтай важнай справе бескантрольнасць, асабліва ў дачыненні да самастойна вывучэння.

Узняцце палітычнага ўзроўню работнікаў літаратуры і мастацтва, авалоданне імі тэорыяй марксізма-ленінізма павінны быць у цэнтры ўвагі не толькі партыйных арганізацый, саюзаў, але і кіруючых таварышоў. Неабходна сістэматычна арганізоўваць спецыяльныя лекцыі, сістэматычна заслухоўваць і абмяжоўваць вучобу паасобных камуністаў і беспартыйных.

Неадкладная задача партыйных арганізацый Саюза савецкіх пісьменнікаў, кампазітараў і мастакоў БССР у бліжэйшы час — пераадолець гэтыя недахопы і павысіць узровень марксісцка-ленінскай падрыхтоўкі ўсіх сваіх работнікаў.

Марксісцка-ленінская вучоба для творчых работнікаў з'яўляецца жыццёва неабходнай справай. Авалоданне тэорыяй марксізма-ленінізма — вельмі важны сродак далейшага творчага ўздыму ўсёй нашай літаратуры і мастацтва, сродак авалодання адзіна правільным метадам — метадам сацыялістычнага рэалізму, які з'яўляецца асноўным для савецкага пісьменніка, мастака, артыста, кампазітара, скульптара.

Другі з'езд пісьменнікаў Украіны

6 снежня ў Кіеве пачаўся другі з'езд савецкіх пісьменнікаў Украіны.

На з'езд прыехаў дэлегацыя Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР на чале з Генеральным сакратаром Саюза А. Фадзеевым, а таксама прадстаўнікі братніх літаратур Беларусі, Грузіі, Азербайджана, Туркменіі, Малдавіі, Літвы, Эстоніі і інш. У залі Вярхоўнага Савета УССР, дзе адбываецца з'езд, прысутнічаюць адказныя партыйныя і савецкія работнікі, вучоныя, дзеячы мастацтва, стажэнанты кіеўскіх прадпрыемстваў, генералы і афіцеры Савецкай Арміі.

Перад пачаткам з'езда дэлегаты і госці пазнаёміліся з вялікай выстаўкай, якая адлюстроўвае шляхі развіцця украінскай савецкай літаратуры.

З'езд адкрыў старшыня Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў Украіны А. Карнейчук.

У прэзідыуме: А. Фадзееў, сакратар ЦК КП(б)У К. Літвін, старэйшы паэт Украіны П. Тычына, прэзідэнт Акадэміі навуц УССР А. Паладзін, пісьменнікі Н. Ціханавіч, П. Броўка, Гафур Гулям і інш.

Пад бурныя і доўгія немаўкальныя воплескі былі выбраны ганаровыя прэзідыум у складзе Палітбюро ЦК ВКП(б), Палітбюро ЦК КП(б)У. З вялікім удзячым з'езд выбраў ганаровым старшынёй вялікага правядыра і настаўніка савецкага народа І. В. Сталіна.

З дакладам аб становішчы і чарговых задачах украінскай савецкай літаратуры выступіў А. Карнейчук.

Дакладчык расказаў пра вялікі творчы ўздым сучаснай украінскай літаратуры. Саюз пісьменнікаў Украіны аб'ядноўвае 263 пісьменніка, адзінаццаці з іх належаць ганаровае званне лаўрэатаў Сталінскай прэміі. За апошні час у літаратуру прышлі новыя маладыя сілы. Толькі за 10 месяцаў гэтага года на Украіне выдана 25 кніг аўтараў, якія ўпершыню выступаюць у мастацкай літаратуры.

Тав. Карнейчук даў глыбокі аналіз становішча украінскай савецкай літаратуры, вызначыў яе задачы на будучае. Дакладчык з удзячнасцю гаварыў пра выдатныя традыцыі вялікай рускай літаратуры, пад уплывам якой расла і расце літаратура Савецкай Украіны.

Бурнымі воплескамі сустраў з'езд заклочныя словы тав. Карнейчука, які гаварыў аб тым, што украінская савецкая літаратура ўсім сваім поспехамі абавязана камуністычнай партыі, вялікаму Сталіну.

7 снежня пачаліся спрэчкі па дакладу А. Карнейчука. У спрэчках выступілі: П. Варанько, Л. Вышаслаўскі, І. Находка, Н. Залатароў (Якуція), П. Броўка, А. Малышка, В. Дабравольскі (Харкаў), П. Панч, Н. Рыбак, С. Крыжановскі і інш. З'езд прадоўжыўся пачы з'езд.

Да 30-годдзя БССР

Бабруйска-абласная бібліятэка імя А. М. Горкага рыхтуе да 30-годдзя вялікую выстаўку, на якой будзе экспаніравана грамадска-палітычная, навуковая і мастацкая літаратура па гісторыі, навуцы, сельскай гаспадарцы і культуры Беларусі. Рыхтуюцца спецыяльныя стэнд «Культура Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі за 30 год савецкай улады».

26 снежня абласная і гарадская бібліятэкі арганізуюць канферэнцыю, на якой чытачы бібліятэкі выступяць з рэфератамі на наступныя тэмы: «Янка Купала і Якуб Колас — заснавальнікі беларускай літаратуры», «Беларускія пісьменнікі — заўрачаты Сталінскай прэміі», «Горкі і беларуская літаратура», «Беларуская мастацкая літаратура аб Вялікай Айчыннай вайне».

Бібліятэка імя А. С. Пушкіна афармляе фота-мантажы аб бабруйчаных — знатных чытачых рэспублікі (народны артыст БССР І. Балонін, народны артыст БССР У. Уладзімірскі, заслужаны дзеяч мастацтва БССР Я. Пікоўкі, пісьменнік М. Лынькоў і інш.). Спецыяльны мантаж прысвячаецца перадавікам сельскай гаспадаркі Бабруйска-абласці.

Абласная бібліятэка пасылае 10 перасолак у Баранавіцкую, Хімаўскую, Міхалеўскую хаты-чытальні і Любоніцкую.

Клятынскую, Ленінскую і іншыя сельскія бібліятэкі вобласці.

Выстаўкі і літаратурныя вечары рыхтуе Старобінская, Кіраўская, Гуская, Глушанская, Асіпаўіцкая, Урэцкая і іншыя бібліятэкі.

Любанская раённая бібліятэка да свята падрыхтоўвае канферэнцыю чытачоў з удзелам Герояў Сацыялістычнай Працы з соўтаса імя 10-годдзя БССР.

Робітнікі Дзяржаўнай бібліятэкі імя Леніна да 30-годдзя БССР падрыхтавалі бібліяграфічныя даведкі на тэмы: «Беларуская народная творчасць за 30 год» і «Беларуская літаратура напярэдадні 30-годдзя БССР». Даведкі накіраваны ўсім абласным і гарадскім бібліятэкам рэспублікі.

Акрамя таго, навуковыя супрацоўнікі бібліяграфічнага інстытута і бібліятэкі рыхтуюць да святкавання рад публічных лекцыяў на тэмы: «Ленін і Сталін — стваральнікі Беларускай дзяржавы», «Гісторыя шляху БССР за 30 год свайго існавання», «Уз'яданне Беларускага народа ў адзінай Савецкай дзяржаве», «Росквіт сацыялістычнай эканомікі і культуры рэспублікі за 30 год», «Выхад Беларускай ССР на міжнародную арэну» і іншыя.

У святочныя дні будзе адкрыта вялікая выстаўка літаратуры і фотадакументаў.

„ПОЛЫМ Я“ № 11

Выпаў з друку чарговы нумар шпэцыяльнага літаратурна-мастацкага часопіса «Полым Я».

Нумар адкрываецца першай часткай рамана Міхаіла Лынькова «Векапомныя дні». З паэтычных твораў у часопісе надрукаваны вершы: «Святлоная вясень» — К. Кірэнікі, «Промні са Смольнага» і «Савецкая вуліца» — М. Калачынскага, «Спадчына» — М. Лукініна (пераклад М. Аўрамчыка), «Чырвоны сніг» — А. Асташкі.

У раздзеле публіцыстыкі змешчаны артыкул Л. Рудзіцкага «Партыя большавікоў — арганізатар перамогі Кастрычніцкай рэвалюцыі на Беларусі». Пытаннем літаратурнага і гісторыя літаратуры прысвечаны артыкулы Ю. Васільева «Ленінскі прышчып партыйнасці літаратуры» і Н. Перкіна «З'яўляючыся палітыкаў і арганізатараў партыйнасці літаратуры і рэдакцыя Е. Ходца на раман В. Ажаева «Далёка ад Масквы».

„Беларусь“ № 11

У часопісе надрукаваны публіцыстычныя артыкулы: «XXXI год Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі» П. Сяльчонак, «Утварэнне Беларускай савецкай дзяржавы» Н. Каменскай, «Сельская гаспадарка да 30-годдзя БССР» І. Чарняўскага і «Выданне кніг у Беларусі» З. Матузава.

Паэзія ў нумары прадстаўлена вершам А. Межырава «Ленінградзец» (у перакладзе А. Вялюгіна) і ўрыўкам з новай паэмы М. Аўрамчыка.

Часопіс надрукаваў урывак з другой часткі рамана А. Стахоўскага «Пад мірным небам» і ўрывак з рамана І. Гурскага «У агні». Людзям Добрушскай папярвай фабрыкі прысвечаны нарысы І. Шамякіна «Фабрычныя» М. Лобан у нарысе «Мінес сёння» расказвае пра абудову сталцы.

У нумары змешчаны бібліяграфічны артыкул Н. Кудраўца «Калгасная тэматыка ў беларускай літаратуры».

ДАСЯГНЕННІ НАВУКІ ў БССР за 30 год сапраўдныя вялікія.

Нашы вучоныя, у адпаведнасці з неаднаразовымі ўказаннямі таварыша Сталіна, былі пастаўлены на службу сацыялістычнай практыцы. Таму асабліва паспяхова беларуская навука пачала развівацца з бурным развіццём сацыялістычнага будаўніцтва, прававодства і сельскай гаспадаркі і на аснове дасягненняў, якіх дамагаюцца нацыянальная па форме і сацыялістычная па зместу культура БССР. Авалоданне вучонымі тэорыяй марксізма-ленінізма садзейнічала іх плённаму тэарэтычным абгульненню.

Навукова-даследчая работа развілася ў 26 вышэйшых навуковых устаноў, створаных у савецкі час, у разе навуковых даследчых інстытутаў, на чале якіх знаходзіцца Акадэмія навуц БССР.

У ліку першых вышэйшых навуковых устаноў у Беларусі быў Горы-Горачкі сельскагаспадарчы інстытут, адноўлены ўжо ў 1919 годзе. Як вядома, гэты інстытут быў закрыты царскім урадам у сувязі з рэвалюцыйным рухам сярод студэнцтва ў 1863 годзе.

Буйнейшым стымулам да развіцця навуковых даследаванняў паслужыла адкрыццё ў 1921 годзе Беларускага Дзяржаўнага ўніверсітэта. Дэкрэт аб стварэнні ўніверсітэта быў падпісаны вялікім Леніным. 21 студзеня 1929 года была адкрыта Акадэмія навуц БССР.

Вельмі каштоўнаю дапамога ў развіцці вышэйшых навуковых устаноў і навуковых інстытутаў аказаў вялікі братні рускі народ, прадстаўнікі якога былі першымі прафесарамі кафедр у Горы-Горачкі сельскагаспадарчым інстытуте і Беларускам Дзяржаўным ўніверсітэце. Даволі назваць такія імёны, як прафесары, сапраўдныя члены Акадэміі навуц БССР Шкатулаў, Прыляжаеў, Пераваланскі і інш. Некаторыя з гэтых вучоных і папер паспяхова выдучу навукова-даследчую работу і з'яўляюцца сапраўднымі членамі Акадэміі навуц БССР (гісторык — прафесар Н. Н. Пікольскі і В. Н. Пешаў, фізіялаг раслін Т. Н. Годзеў).

НАВУКА СЛУЖЫЦЬ НАРОДУ

Паасобныя сёнепнія выдатныя даследчыкі і сапраўдныя члены Акадэміі навуц БССР закончылі ВНУ ў Беларусі і сталі яе актыўнымі навуковымі дзеячамі. У ліку іх — прафесары, сапраўдныя члены АН БССР П. Ф. Яромленка і І. С. Лупіновіч. Некаторыя, скончышы вышэйшыя навучныя ўстановы Савецкага Саюза, вярнуліся для работы ў Беларусь і таксама выраслі ў буйных навуковых дзеячоў (прафесар Рагавой і інш.).

Вялікі ўплыў на развіццё навуковых даследаванняў, асабліва ў галіне гуманітарных навук, зрабілі нашы выдатныя народныя паэты Янка Купала і Якуб Колас. Яны былі першымі сапраўднымі членамі Акадэміі навуц БССР. Асабліва плённай была іх роля ў правільным вызначэнні даследавання ў галіне беларускай літаратуры і мовы, дыялекталогі беларускай мовы, а таксама ў значнай ступені ў галіне этнаграфіі і фальклора.

Штодзённымі клопатамі Саюза і рэспубліканскага ўрадаў, ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б аб развіцці навуковых устаноў і аб падрыхтоўцы навуковых кадраў былі асноўнай пашпеху ў галіне навукі ў БССР. Нямніводнага раздзела навуцы, які не быў-бы ў той ці іншай ступені распрацаваны беларускімі вучонымі.

Фізіка-матэматычныя навукі развіваліся на адпаведных кафедрах ўніверсітэта, а пазней — і ў фізіка-тэхнічным інстытуте Акадэміі навуц БССР. У галіне фізікі рабіліся даследаванні прыроды фізічных з'яў.

Значнае развіццё атрымала хімія і яе разнастайныя раздзелы (неарганічная, калодная, фізічная, біялагічная і інш.); інтэнсіўна развілася хімічная тэхналогія і электрахімія.

Планат да 30-годдзя БССР работы мастакоў М. Гуціева, С. Раманава і Е. Тараса.

Мастацкая самадзейнасць да свята

У гуртках мастацкай самадзейнасці Пухавіцкага раённага Дома культуры разгарнулася падрыхтоўка да 30-годдзя БССР. Напярэдадні свята калектыву мастацкай самадзейнасці выступіць з вялікім канцэртаў у раённым цэнтры. Такія-ж канцэрты адбудуцца ў мястэчку

Пухавічы, Бялоскім, Новосёлкаўскім, Талькавіцкім і іншых сельсаветах рэёна. Багаты і разнастайны рэпертуар рыхтуюць студэнты Мар'іна-Горскага сельскагаспадарчага тэхнікума, якія ў дні юбілею са святочнай праграмай выступяць у суседніх калгасах.

СЕМІНАР ЗАГАДЧЫКАУ БІБЛІЯТЭК

У Мінску гэтымі днямі адбыўся абласны семінар загадчыкаў раённых і сельскіх бібліятэк Мінскай вобласці. За час семінара ўдзельнікі праслухалі даклад аб міжнародным становішчы, аб

задачах раённых, гарадскіх і сельскіх бібліятэк у падрыхтоўцы да 30-годдзя БССР, пазнаёміліся з формамі і метадамі масавай работы раённых і сельскіх бібліятэк.

Н. І. ГРАШЧАНКАЎ, Прэзідэнт Акадэміі навуц БССР

НАВУКА СЛУЖЫЦЬ НАРОДУ

Вялікая ўвага была нададзена вывучэнню торфа, у прыватнасці, мэтазгоднаму энергетычнаму яго выкарыстанню, механізацыі здабычы, высушвання і транспартыроўкі, а таксама па атрыманню з торфа вадкага паліва.

Не менш перспектыўнымі былі даследаванні беларускіх палат з мэтай іх асушкі ў адпаведнасці з планам сельскагаспадарчага асявання Малецкай нізіны. У гэтай сувязі вывучаліся: рэжым некаторых ракі і іх прытокаў, тэорыя балотаўтварэння, грунтовыя воды, розныя сістэмы меліярацыі і г. д.

Вывучэнне глеб у БССР, распрацоўка метадаў матагоднага ўгнаення тарфяных і мінеральных глеб, укараненне травапольнай сістэмы і правільных севазваротаў, селекцыя лепшых гатункаў зернавых і тэхнічных культур і іх рэапіраванне, ажыццяўленне перадавой біялагічнай тэорыі Мічурына — Лысенкі і ўсяго комплексу Дакучаева — Гостычава — Вільяма — Мічурына — Лысенкі даюць магчымасць хутка павышэння ўрадкаў зернавых і тэхнічных культур як на мінеральных, так і на тарфяных глебах.

Перадавая савецкая матэрыялістычная біялогія абумовіла поспехі ў розных галінах сельскай гаспадаркі. У прыватнасці, важнае значэнне з пункту гледжання палепшання якасці драўляных і кустарнікавых насаджэнняў маюць даследаванні, звязаныя з інтродукцыяй на тэрыторыі БССР разнастайных хуткарастучых і докаротых дрэў і кустарнікаў.

Шмат увагі надавалася захаванню рэдкіх высокакаштоўных жывёл, якія маюць прамысловае значэнне, а таксама іх максімальнаму разнаманню (бабёр і інш.).

Значных поспехаў дасягнула навука ў БССР у галіне беларускай літаратуры, мовы, этнаграфіі, фальклора, гісторыяграфіі,

эканомікі і гісторыі грамадскай думкі. З правільных марксісцка-ленінскіх пазіцый былі асветлены пытанні мінулага беларускай літаратуры і савецкай беларускай літаратуры ва ўсіх яе жанрах.

Развіццё беларускай мовы, як і беларускай гісторыяграфіі і этнаграфіі, прайшло праз перыяд вострай барацьбы з буржуазнымі нацыяналістамі, якія спрабавалі выкарыстаць гэтыя раздзелы навуковага даследавання ў сваіх контррэвалюцыйных мэтах. Вучоныя БССР на аснове авалодання марксісцка-ленінскай тэорыяй выкарысталі гэтыя варожыя пропускі.

Даследаванні ў галіне этнаграфіі, фальклора дазволілі напісаць палы рад манатграфій аб фізіялогіі савецкіх часоў і асабліва — перыяду Вялікай Айчыннай вайны, паказаць аднаасць беларускага народа партыі Леніна — Сталіна, яго непарыўную дружбу з савецкімі народамі і сваім старэйшым братам — рускім народам.

Да 30-годдзя БССР гісторыкі напісалі курс гісторыі Беларусі, памерам у 80 друкаваных аркушаў.

Былі праведзены вельмі цікавыя даследаванні ў галіне археалогіі, якія прыялі не толькі к даказу рэаліста на тэрыторыі Беларусі, але і к даказу існавання адзінага старажытнага славаўскага народа, што стаў асновай для ўзнікнення трох братніх народаў — рускага, украінскага, беларускага.

Многія спрэчныя пытанні з гісторыі грамадскага руху на Беларусі, якія таксама ў мінулым выкарыстоўваліся буржуазнымі нацыяналістамі ў сваіх контррэвалюцыйных мэтах, былі занова, на аснове марксісцка-ленінскай метадалогіі перагледзаны і правільна вырашаны. У прыватнасці, была ўсёбакова даследавана грамадская роля Георгія Скарыны ў сувязі з правільным адлюстраваннем гэтага перыяду гісторыі Беларусі, а таксама дзейнасць Вастуся Каліноўскага.

Толькі на аснове авалодання тэорыяй марксізма-ленінізма і ў барацьбе за партыйнасць у навуцы вучоныя БССР, пераадолюшы розныя сляжэнні буржуазнага нацыяналізма, здолелі забяспечыць высокай якасцю і каштоўнае эксперыментальнае развіццё розных галін навуцы. У гэтым беларускім вучоным была аказана рашучая дапамога з боку вялікай партыі Леніна — Сталіна і карыфа навуцы, правядыра савецкага народа — таварыша Сталіна.

Мастацтва Совецкай Беларусі

Пятро ГЛЕБКА

На Мінскім вакзале

(Урывак з п'есы „Свято з Усходу“)

П'еса „Свято з Усходу“ прысвечана Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў Беларусі. Падзеі надрукаванага ніжэй урывка асобыяюцца ў дні змагання з карнілаўшчынай. На пероне Мінскага вакзала камісар Часовага

ураду Рабінін і некалькі афіцэраў. Чуваць набліжэнне цягніка. Праз момант у акружэнні святых з'яўляецца камандуючы Заходнім фронтам генерал Балуев.

* П. ЛЮТАРОВІЧ,

Начальнік Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР

*

налітычнаму выхаванню працоўных.

Совецкая п'еса заняла вядучае месца ў рэпертуары нашых драматычных тэатраў. Рад спектакляў, якія створаны ў апошні час тэатрамі БССР, атрымалі ўхваленне нашай савецкай грамадскасці.

Адна шпудым было-б лічыць, што сёнешні ўзровень дзейнасці тэатраў адпавядае ўскладзеным на яго выхавачым задачам. У рэпертуары нашых тэатраў яшчэ надзвычай мала поўнацітных сучасных савецкіх п'ес, яшчэ на-ранейшаму многія нашы драматургі стаяць у баку ад карнічных пытанняў сучаснасці, не ведаюць жыцця народа. У рэпертуары нашых тэатраў толькі дзесяць п'ес беларускіх драматургаў, і сярод іх толькі адна аб пасляваеннай жыцці беларускага народа.

У вялікім даўгу нашы тэатры і перад рускай класікай. У бягучым рэпертуары тэатраў зусім не прадстаўлены А. Пушкін, Л. Талстой, А. Чэхаў, А. Грыбаедаў, І. Тургенев, мала прадстаўлены М. Горкі.

За 30 год БССР у беларускім мастацтве вырастае вялікая пляска майстроў сцэны, і сярод іх — народныя артысты ССРР І. Александровіч, Г. Глебаў, народныя артысты БССР І. Ждановіч, В. Платонаў, У. Уладзімірскі, Л. Рэжэка, Г. Грыгоніс, В. Галіна, Л. Рахленка, П. Малчанав, А. Ільінін, М. Звядзочаў, Т. Сяргейчык, А. Абуховіч, Д. Араў і пэры рад іншых.

У рэспубліцы вырастае свае нацыянальныя рэжысёрскія кадры. Рэжысёры К. Саннікаў, Д. Араў, Л. Літвінаў, М. Мішквіч, Н. Кавязін, В. Галаўчынер, В. Шахрай, В. Пацехін вядомы шмат якімі буйнымі тэатральнымі пастановамі.

Многія тэатры БССР сустракаюць 30 гадавіну Беларускай Савецкай дзяржаўнай новай работамі. Тэатр оперы і балета рыхтуе новы беларускі балет «Князь-Возера», музыку якога напісаў старэйшы беларускі кампазітар В. Залатароў. Тэатр адноўіць таксама ў новай рэдакцыі оперны спектакль «Алеся» Я. Цікоцкага (лібрэта П. Броўкі) і «Бастусь Каліноўскі» Д. Лукаса (лібрэта М. Клімковіча). Тэатр імя Якуба Коласа рыхтуе да юбілея п'есы В. Пацехіна «Песня нашых сэрцаў» — аб аднаўленні гарадоў Беларусі, а да XIX з'езда КП(б)У паставіць новую п'есу П. Глебкі «Свято з Усходу».

Дзяржаўны рускі тэатр БССР, які таска прапайшоў вялікі шлях творчага росту за 30 год, рыхтуе да юбілея п'есы А. Сафронава «У адным горадзе».

Пастанова ўрада аб пераходзе тэатраў на бездзяржаўную работу значна палепшыла і актывізавала дзейнасць нашых тэатраў. Даволі сказаць, што ў 1948 годзе, у шарафнані з мінулым годам, тэатрамі рэспублікі бадай у два разы больш выпушчана новых прэм'ер і абслужана на 400 тысяч чалавек больш гледачоў. Значна лепш пачалі абслугоўвацца гарады і раённыя цэнтры Беларусі, якія не маюць сваіх тэатральных калектываў. У гэтым годзе тэатры выяздзілі на гастролях у Маскву, Кіев, Вільнюс, Рыгу, Жытомір, Смаленск, Роўна, Станіслаў.

Вялікую працу па ідэйнаму выхаванню шырокага гледачоў праводзіць і абласныя тэатры рэспублікі — Пінскі, Магілёўскі, Баранавіцкі і Гродзенскі. Дзяржаўны тэатр імя Ленінскага камсамола Беларусі, якія паставілі шмат спектакляў на актуальныя тэмы сучаснасці.

Вялікі інтэнсіўнасцю творчай працы адзначаецца творчасць беларускіх кампазітараў. За 30 год яны напісалі шмат твораў буйных і камерных музычных жанраў. За апошні час створаны чатыры беларускія оперы, адзін балет, пяцінаццаць буйных і камерных твораў, дзесяці масавых песень і хораў. Акрамя балета «Князь-Возера», кампазітар В. Залатароў напісаў шостую сімфонію, кантату «Слава», кампазітар М. Чуркін скончыў сюіту на народныя беларускія матывы. Трэцюю сімфонію, нямка рамансаў на словы М. Вагдановіча І. Бунакы напісаў А. Багатыроў, оперу «Маша-ка» — Р. Пукет.

Пераломным момантам у дзейнасці кампазітараў БССР з'явілася пастанова ЦК КП(б) аб оперы «Вялікая дружба» В. Мурадэлі і гістарычныя выкаванні аб музыцы А. А. Жданова.

Пасля гэтай пастановы беларускія кампазітары напісалі нямала цікавых музычных твораў. Кампазітар А. Багатыроў стварыў урачыстую кантату «Беларусь», сюіту на беларускія тэмы і яшчэ некалькі твораў. Кампазітар Я. Цікоцкі скончыў трэцюю сімфонію і новую рэдакцыю оперы «Алеся». З вялікім майстарствам напісаў фантазію на беларускія тэмы кампазітар В. Залатароў. Пяты квартал і сімфаніету № 2 завочуў кампазітар М. Чуркін. Новыя песні да 30-годдзя БССР напісалі кампазітары Р. Пукет, У. Даб-

нікаў, Б. Яфімаў, П. Падкавыраў, І. Любан, С. Палонскі і іншыя.

Шырока разгарнулася творчая дзейнасць канцэртных арганізацый рэспублікі. Значна ўзмацнілі аб'яднаныя Беларуска-Літоўска-Латвійскія Беларускі Дзяржаўны ансамбль песні і танца пад кіраўніцтвам Р. Шырмы, Беларускі Дзяржаўны народны аркестр пад кіраўніцтвам І. Жыновіча і сімфанічны аркестр.

Асабліва вялікімі творчымі дасягненнямі характарызуецца дзейнасць Беларускага ансамбля песні і танца. У яго рэпертуары, акрамя беларускіх, многа песень і танцаў братніх савецкіх народаў. Тым не менш ансамбль увесь час працуе над асаблессам новага рэпертуара, уключаючы ў свае праграмы ўсё лепшае, што ствараюць савецкія кампазітары, а таксама ўсё лепшае з багатай скарбіны народнай і класічнай песні.

Тэматыка пераважнай большасці творчых прац нашых мастакоў сведчыць, што мастакі ўсё больш упэўнены і настойліва чэрпаюць тэмы для сваіх карцін з жыцця савецкага народа. Цялы рад буйных твораў мастакаў Беларусі прысвечаны лепшым людзям краіны. Да юбілейнай выстаўкі скульптар З. Азгур вынілі статуі В. І. Леніна, бюсты лепшых калгасных авенявых БССР, Героюў Сацыялістычнай Працы Т. Шкурко і Е. Кухарава, бюст А. Пашкевіч (Цёткі) і сумесна з скульптарам А. Глебавым заканчвае зараз скульптурную фігуру І. В. Сталіна.

Скульптар А. Глебаў ажыццявіў даўно задуманую ім працу, прысвечаную герою Айчынай вайны Льву Даватару. Малады таленавіты скульптар С. Целяханавіч скончыў да выстаўкі групу «Вызваліцелі».

Каля ста мастакоў Беларусі прадстаўляюць свае працы на юбілейную выстаўку.

Многія значныя п'есы ў галіне развіцця нашага выдзельнага мастацтва, нельга забываць і аб буйнейшых недахопах. Узровень многіх работ мастакоў БССР усё яшчэ застаецца нізкім. Вельмі мала створана карцін аб пасляваеннай працы беларускага народа і яго лепшых людзей. У працах асобных мастакоў яшчэ не выкаранена фармалістычнае трышчэ і прымітыўнасць.

У буйны цэнтр беларускага выдзельнага мастацтва ператварэцца Дзяржаўная Карнілаўская Галерэя БССР. Хутка растуць фонды галерэі. Ужо зараз у галерэі прадстаўлены работы вядомых майстроў рускага выдзельнага мастацтва — Фядотава, Крамскага, Пярова, Айвазоўскага, Шышкіна, Левітана, Сярова, Кустодзіева, Канчаловскага і іншых. У фондах галерэі ёсць больш чатырохсот работ беларускіх мастакоў. Толькі выключнай увагай і клопатамі з боку партыі і ўрада БССР можна вытлумачыць той факт, што знічана намяцка-фашысцкімі акупантамі Карнілаўская галерэя БССР тае паспяхова аднаўляе сваю працу.

Шырока разгарнулася ў Беларусі народная мастацкая самадзейнасць. У рэспубліцы ёсць звыш чатырох тысяч гуртоў мастацкай самадзейнасці і каля трох тысяч індыўідуальных выканаўцаў.

У самадзейных драматычных, харавых, музычных, харэаграфічных гуртках клубаў, Домаў культуры, хат-чытальняў развіваюць свае таленты больш 50 тысяч працоўных.

Мастацкая самадзейнасць беларускага народа заўсёды займала пачэснае месца ў шматнацыянальным мастацтве народаў ССРР. Аб гэтых п'есках сведчаць яркія выступленні самадзейнасці на дэкадзе беларускага мастацтва ў Маскве ў 1940 годзе, на шматразовых усеагульных глядах, а таксама ўдзел БССР на Усеагульных выстаўках самадзейнага выдзельнага і прыкладнага мастацтва.

Вялікіх поспехаў дасягнула харавая культура нашага народа. На праведзеных у гэтым годзе святах песні ў Мінску, Маладзечна, Баранавічах, Пінску, Гродна толькі 18 тысяч чалавек. Гэта дае магчымасць падрыхтаваць і правесці ўлетку будучага года першае рэспубліканскае свята песні, прысвечанае пацудоўнаму вызваленню Беларусі ад намяцка-фашысцкіх акупантаў.

Пачэснай стала дзейнасць работнікаў мастацтва Савецкай Беларусі. Лепшыя акторы, музыканты і мастакі ўдасцелены высокіх званняў, узнагароджаны арденамі і медалямі Саюза ССР.

Рад выдатных майстроў беларускага мастацтва — І. Александровіч, Г. Глебаў, П. Малчанав, А. Ільінін, Б. Платонаў, І. Ждановіч, Т. Сяргейчык, І. Любан, Б. Саннікаў, А. Багатыроў, В. Лойтар, З. Азгур, І. Вейнаровіч, В. Цыгрон — атрымалі высокае званне лаўрэатаў Сталінскіх прэмій.

Кіруючы баявым штабам партыі большавікоў Беларусі — ЦК КП(б)У, скарыстоўваючы выключныя клопаты і дапамогу з боку ўрада, работнікі мастацтва рэспублікі прарабілі значную працу ў справе ідэйнага выхавання працоўных.

Але гэта толькі першыя поспехі, якія павінны не заснаваць, а наадварот, яшчэ больш узнімаць нашу творчую энергію, каб хутчэй і лепш выканаць задачы, паставленыя партыяй на камуністычнаму выхаванню савецкіх людзей.

Выконваючы пастанову ЦК КП(б)У «Аб 30-годдзі Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі», работнікі мастацтва разам з усёй інтэлігентнай рэспублікі, пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый будучы неслалба працаваць над выхаваннем савецкіх людзей у духу камуністычнай свядомасці, савецкага патрыятызма, савецкай нацыянальнай годнасці, дружбы і братэрства паміж народамі нашай краіны, над павышэннем культурнага ўзроўню працоўных.

БАЛУЕВ. Дзень добры, афіцэры.

АФІЦЭРЫ. Добры дзень!

РАБІНІН. Што новага, пан генерал, у Стаўцы?

Як мінамэты?

БАЛУЕВ. Мінамэты?.. Добра...

Я не затрымліваю вас, панове.

(Афіцэры называюць і выходзяць).

Не з мінамэтамі, а з іпшай зброяй

Знаемлі ў Стаўцы афіцэры?

РАБІНІН. З якою зброяй?

БАЛУЕВ. Генерал Карнілаў

Збірае вернае Расіі войска.

Каб рушыць з арміяй на Петраград.

Ліквідаваць Саветы і стварыць

Урад ваеннай дыктатуры.

РАБІНІН. Што вы?!

А Керанскі?

БАЛУЕВ. Яму рыхтуюць месца

Намесніка Карнілава.

РАБІНІН. Дарэмна!

БАЛУЕВ. Карнілаў агадаў нам забяспечыць

Свабодны пропуск войска на нашым фронце.

Накіраваўшы ў Петраград таксама

І полк георгіеўскіх кавалераў.

Я пагадзіўся быць. Але пазней.

Ужэ ў дарозе атрымаў дазволу.

Што Керанскі спужаўся і, як пішуць.

«Супольнік стаў праўднічым».

РАБІНІН. Прайдох!

БАЛУЕВ. Прайдох!

Пры гэтай сітуацыі, вядома,

Адправіць эшалон на Петраград

Я не адважусь.

РАБІНІН. Чаму?

БАЛУЕВ. Таму.

Што я не веру ў поспех.

РАБІНІН. Генерал,

Пакуль у нас не з'явіцца дыктатар,

Да тых часоў парадку ў нас не будзе

Большавікі акрэпіць, зваліць нас.

І на чале Расіі стане Ленін.

БАЛУЕВ. Карнілаў — выскачка! А Ленін... Ленін —

Неарозумелы, страшны і... вялікі!

РАБІНІН. Вы прася большавік.

БАЛУЕВ. Я — манархіст.

А вы, Антон Міхайлавіч, кадуэт...

І вы за дыктатуру? Супярэчнасці.

РАБІНІН. Нізкая супярэчнасці. Карнілаў

Паставіў тэма-ж мэты, што і мы.

Аб гэтым я магу сказаць адкрыта.

А вы — за Карнілава, і не.

БАЛУЕВ. Брыві, Рабінін, досыць пралілося...

РАБІНІН. Вам дэтка быць гуманным. Вы свае

Узялі ад жыцця даўно. Ціпер

Пара замольваць свае грахі.

А я не маю права быць лагодным.

Я вымушан абараняць правы

На будучыню, на жыццё, на шчасце.

БАЛУЕВ. Для гэтага патрабен ясны план.

Напрыклад так: адправіць эшалон.

Я неабяспечены быццам-бы для Мінска.

Узяць пад арышт Фрунзе, Мяснікоў.

І неадкладна зачыніць «Звязду».

Загад ад Керанскага ёсць на гэта.

РАБІНІН. Я разумю так вас, генерал...

БАЛУЕВ. Я не палітык, я — салдат. І я

Павінен выканаць загады штаба.

Вы камісар Часовага ўраду.

Санкцыянуйце і правядзіце.

Вось вам загад Карнілава. Вывайце.

(Выходзіць)

РАБІНІН. Ох, і ліса! Адказнасці баіцца.

(Падыходзіць да анна дзяжурнага паном).

Дзяжурны! Эшалон з другой пуці

Адправіць зараз-жа на Петраград.

ЯНОЎСКІ. Гатовы? Можна.

РАБІНІН. Зараз падрыхтуем.

(Выходзіць)

ЯНОЎСКІ. Давай званок аб адпраўленні, Хораш.

(Хораш дае званок. З ваззала высыпаець

людзі)

ГАЛАСЫ. Куды цягнік, не ведаеце? — Не.

Скажыце, гэта не на Гомель? — Можна!

Эй, вартаўнік, куды цягнік ідзе?

ХОРАШ. Не ведаю. Каго-ж бы тут паслаць?

Паслухай, чалавек! Ты ведаеш Совет?

ЦІМЧУК. Каля вакзала? Быў.

ХОРАШ. Скажы, што адпраўляюць эшалон.

ЦІМЧУК. А можа ён на Петраград, цягнік?

ХОРАШ. Бяжы ты, пасажыр нашчасны! Чуюш?

ЦІМЧУК. А ты не ляйс. Трэба — пабягу.

ХОРАШ. Дык і бяжы, бяжы...

ЦІМЧУК. Ну, і пабе.

(Выбігае. З'яўляецца Макейчык

і некалькі рабочых)

МАКЕЙЧЫК. Дзень добры. Хораш. Што чуваць на свеце?

ХОРАШ. Замітусьне нейкае. Азорыч

За эшалонам сказаў сацьць.

МАКЕЙЧЫК. Ключы ад склада пры табе?

ХОРАШ. Пры мне.

МАКЕЙЧЫК. Мужчыны, быць папатове.

РАБОЧЫЯ. Добра.

(На пероне з'яўляецца з двума салдатамі

Мяснікоў)

МАКЕЙЧЫК. Глядаце, — Мяснікоў!

(Мяснікоў падыходзіць да анна

дзяжурнага паном)

МЯСНІКОЎ. Дзяжурны!

ЯНОЎСКІ. Я.

МЯСНІКОЎ. Ні аднаго ваеннага састава

Не адпраўляць без ведама Савета.

ЯНОЎСКІ. Для нас закон — не вы, а наш урад.

Мы падчынаем загадам Стаўкі.

МЯСНІКОЎ. А Стаўка, ведаеш, куды вядзе?

ЯНОЎСКІ. Куды?

МЯСНІКОЎ. Каб скінуць гэты-ж твой урад

І Керанскага вашага сумесна.

На, пачытай Карнілава адозву.

(Звяртаючыся да людзей)

Таварышы рабочыя, салдаты!

Крывавы дарскі генерал Карнілаў

Падняў мяжк і рушыць эшалоны

На Петраград, каб задушыць Саветы

І рэвалюцыю. Для абароны

Совет у Мінску утварыў Ваенны

Рэвалюцыйны Камітэт і Штаб

Рэвалюцыйных войска. Начальнік штаба —

Таварыш Фрунзе. Па яго загаду

Звяртаюцца да вас і патрабую

Выконваць мае распараджэнні.

Барысе пад кантроль вакзал, чыгуначу

І прыступайце зараз-жа да справы.

Упаўнаважаным — Азорыч будзе.

(З натоўпу паўляецца Азорыч)

АЗОРЫЧ. Таварышы! За мною, на пуці!

(У адным парыве рабочыя і салдаты,

мужчыны і жанчыны рушылі на пуці)

ЯНОЎСКІ. Таварыш Мяснікоў, што-ж гэта значыць?

Контррэвалюцыя, мяжк сапраўдны...

МЯСНІКОЎ. Ціпер вы толькі гэта зразумелі?

3. МАТУЗАЎ

ВЫДАННЕ КНІГ У БЕЛАРУСКОЙ ССР

ПАЭТ, ВУЧОНЫ, ПЕРАКЛАДЧЫК

(Па 75-годдзя з дня нараджэння В. Я. Брусава)

Беларускі народ пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, з дапамогай вялікага рускага народа, даможа грандыёзных перамоў...

Масавыя тыражамі выдаваліся і выдаюцца творы класікаў рускай літаратуры, творы беларускіх савецкіх пісьменнікаў і пісьменнікаў савецкіх братніх рэспублік...

Наша партыя заўсёды разглядала і разглядае добрую пастапоўку справы выдання кніг, умаццанне выдавецкай дзейнасці...

Выданне кніг у рэспубліцы прыняло шырокі размах. Аб гэтым сведчаць наступныя дадзеныя. У 1923 годзе ў рэспубліцы было выдадзена 106 назваў кніг...

У гады Вялікай Айчыннай вайны выдавецкая работа была цалкам прысвечана ганаровай задачы — мабілізацыі нашага народа на разгром ворага...

Пасля вайны беларускі народ пачаў умоўна аднаўляць разбураную намецка-фашысцкімі акупантамі народную гаспадарку...

Двама выданнямі выйшла ў свет геніяльная кніга І. В. Сталіна «Шытані ланізіма» — вялікая скарбніца ідэй марксізма-ленінізма...

Выконваючы пастанову ЦК КП(б)Б аб выданні на беларускай мове поўлага збора Твораў В. І. Леніна і Твораў І. В. Сталіна, Дзяржаўнае выдавецтва БССР...

Вялікую работу правяла і праводзіць партыя Леніна—Сталіна на забеспячэнню высокакачэснага выдання кніг...

З першых-жа дзён савецкай улады працоўныя Беларусі атрымалі магчымасць чытаць і вывучаць на роднай мове творы сваіх вялікіх праўдараў і настаўнікаў...

Пераклад твораў Леніна і Сталіна на беларускую мову і выданне іх з'яўляецца асноўнай задачай Дзяржаўнага выдавецтва Беларусі і Інстытута гісторыі партыі пры ЦК КП(б)Б.

У бліжэйшы час выходзіць зборнік вершаў лаўрэата Сталінскай прэміі, таленавітага беларускага паэта А. Куляшова «Комуністы».

Значную ўвагу Дзяржвыдат аддае выданням твораў класікаў рускай літаратуры, а таксама твораў пісьменнікаў братніх рэспублік...

Вялікае месца ў рабоце Бездзяржвыдавства займае выданне мастацкай літаратуры. На пастанове ЦК КП(б)Б у 1947 годзе да 30-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі была выдадзена серыя лепшых твораў мастацкай літаратуры...

Да 30-годдзя Беларускай ССР выдаюцца чатыры томы мастацкіх твораў беларускіх савецкіх празаікаў і паэтаў: зборнік паэм і вершаў савецкага перыяду Я. Купалы і Я. Коласа...

За апошнія гады беларускія савецкія пісьменнікі напісалі рад новых буйных твораў, у якіх адлюстроўваюцца імгненні з'явы грамадскага жыцця беларускага народа...

У бліжэйшы час выходзіць зборнік вершаў лаўрэата Сталінскай прэміі, таленавітага беларускага паэта А. Куляшова «Комуністы».

Значную ўвагу Дзяржвыдат аддае выданням твораў класікаў рускай літаратуры, а таксама твораў пісьменнікаў братніх рэспублік...

Вялікае месца ў рабоце Бездзяржвыдавства займае выданне мастацкай літаратуры. На пастанове ЦК КП(б)Б у 1947 годзе да 30-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі была выдадзена серыя лепшых твораў мастацкай літаратуры...

Да 30-годдзя Беларускай ССР выдаюцца чатыры томы мастацкіх твораў беларускіх савецкіх празаікаў і паэтаў: зборнік паэм і вершаў савецкага перыяду Я. Купалы і Я. Коласа...

За апошнія гады беларускія савецкія пісьменнікі напісалі рад новых буйных твораў, у якіх адлюстроўваюцца імгненні з'явы грамадскага жыцця беларускага народа...

Выдатны рускі паэт, літаратуразнаўца і перакладчык—Валерый Якаўлевіч Брусаў нарадзіўся 13 снежня 1873 года ў Маскве ў заможнай купецкай сям'і...

Паэтычны творчасць В. Брусава пачаў як паэт-симваліст. Індывідуалізм, містыцызм, адыход ад рэалізму і свет мар-лятуценняў і свайго, умоўнасць пейзажа, адсутнасць аднаго месца і часу дзеяння — характэрныя рысы першага яго зборніка вершаў «Шэдэўры».

Творчыя прыкметы В. Брусава — сімвалістычна выразаныя ў яго вершы «Юнаму паэту». Дачуны завет свайму малодшаму папеленку на яму схвацана ад жыцця, замкнута ў сабе, паэт пісаў: «... паклоніўся іскусству, толькі яму безарасудна, беспасельна».

В. Брусаў прайшоў супярэчлівы шлях эвалюцыі ад пераконанага прыхільніка рэакцыйнай філасофіі сімвалізма, якая адхіляла літаратуру ад яе надзённых грамадскіх задач...

В. Брусаў не належаў да ліку пісьменнікаў, якія выхаваліся пад непасрэдным уплывам вялікага бурасавецкага рэвалюцыянара А. М. Горкага...

Чатак новага века чалавечай і «Сусветная вайна XX стагоддзя», ён пісаў: «Сквозь эту бурю летина пролетит. Народ свободу поаню обретет. И сам найдёт пути к мечте столетий».

У паслякастрычніцкі перыяд В. Брусаў выдаў зборнік вершаў «Далі», «Імгненне», «Мая» (на латыні — спытайся). Асабліва вялікае месца ў яго творчасці гэтага часу займае тема сацыялістычнай Радзімы...

В. Брусаў быў чалавекам надзвычай вялікіх ведаў. Акрамя дзесяткаў тысяч вершаваных радкоў яго перу належалі вялікія гістарычныя раманы «Алтар перамогі», «Вогненны ангел», незакончаны раман «Сем зямных спакусаў»...

Асабліва многа В. Брусаў зрабіў для азнаямлення рускага чытача з творчасцю народнага паэта Беларусі Які Купалы, з якім ён асабіста знаёміўся ў 1914 годзе ў Вілені...

Велізарную працу ажыццявіў В. Брусаў па вывучэнню армянскай гісторыі, культуры, літаратуры і мастацтва. У 1916 годзе пад яго рэдакцыяй выйшаў зборнік «Назіва Арменія»...

Хутня ў Дзяржаўным выдавецтве БССР выходзіць новыя кнігі да 30-годдзя аднагоддзі Які Купалы і Якуба Коласа. Таксама выдаецца зборнік вершаў Аркадзя рэспублікі: «Беларуская савецкая паэзія», «Беларуская савецкая проза і драматургія», Куляшова, «Комуністы» і раман «Пад мірным небам» Алеся Стаховіча.

Галоўны вобраз літаратуры

Цяжка перабольшыць значэнне становага вобраза ў літаратуры, на прыкладзе якога чытач вычусь-б жыць і працаваць так, каб служыць свайму народу. Але які становачы вобраз можа лепш адпавядаць гэтай пераўтваральна-выхавальчай задачы, як не вобраз большавіка, г. зн. чалавека, для якога ў жыцці няма ніякіх інтарэсаў, які інтарэс народа, чалавека, які ў штодзёнай працы ўсабаляе ў жыцці вялікія ідэі чалавечыя...

заходне-беларускай літаратуры паэтамі Максімам Танкам, Піліпам Пестраком, Валэжніхам Таўлаем і Міколам Сасімам у іх паэмах і лірычных вершах, а таксама радаю савецкіх пісьменнікаў пры распрацоўцы тэм Заходняй Беларусі (П. Галебкі—паэма «Кара», М. Лынькоў — «Сустрэчы» і г. д.).

асноўнымі вобразамі беларускай паэзіі. Ім прысвечана многа вершаў і паэм і ў прыватнасці такія паэмы, як «У тым дні» і «Мужнасць» П. Галебкі. У апошняй паказваецца клятва таварыша Сталіна над трунай Леніна і ажыццяўленне гэтай клятвы партыяй, не Цэнтральным Камітэтам і ўсім савецкімі рэспублікамі.

і ў справе выхавання новых кадраў, з'яўляецца бадай што ці не галоўнай ідэяй гэтага аўтара і патрэбна твора. Значна большы поспех мае А. Стаховіч. Рамаан «Пад мірным небам», асабліва другая кніга яго, можа быць названа паэтычнай справаздачай перад краінай. Малады раманыст верна адлюстроўвае той факт, што ініцыятарамі аднаўлення калгаснай гаспадаркі сталі высокія камуністы, якія прайшлі суровую школу Айчыннай вайны: старшыня калгаса Мартын Барана, сакратар партарганізацыі, ён-жа пачальнік будаўніцтва цагельнага заводу Міркіян Малаазаў і камсамолец Валеры Рупена, сын палкавода Бранца, арганізатар пабудовы сельскай электрастанцыі. У адным мы можам зрабіць заклад маладому раманысту: уеўшы ў раман сакратара райкома Данілевіча, ён не даў яму ні месца, ні дзейнай ролі.

Наша беларуская літаратура таксама даўно ўжо ставіла перад сабой задачу стварэння вобраза большавіка ў тым-жа-выхавальным асцекце.

